

استاد: دکتر مجتبی پوراسد

عنوان: فساد اداری

مقدمه:

از جمله مسائلی که در جهان فراگیر شده و اغلب نظام های سیاسی با آن درگیر هستند مسئله فساد است، فساد مسئله ای بسیار مخرب به شمار می آید که مقابله با این مسئله، به دلیل شیوه های گوناگون فساد در نظام های سیاسی، به امری بسیار دشوار تبدیل شده است، مقابله با فساد در سطوح کلان مستلزم شناخت ریشه های فساد می باشد.

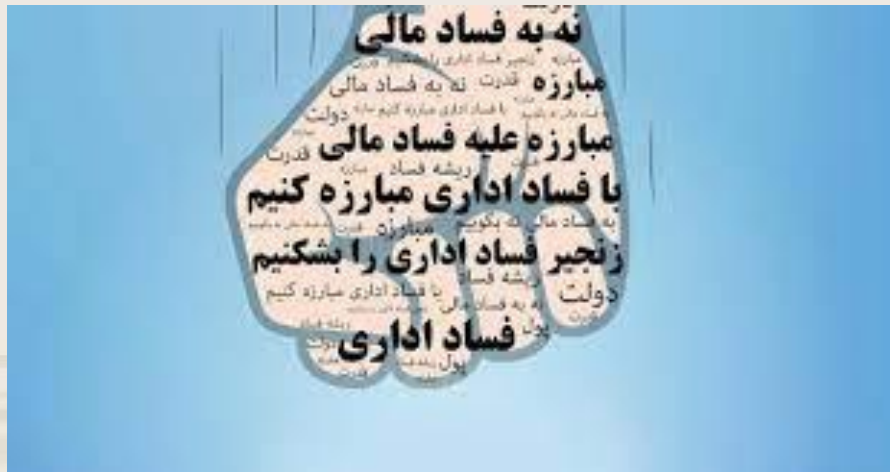
مقدمه:

فساد و تقلب پدیده هایی هستند که کلیه کشورهای جهان کم و بیش با آن دست به گریبان هستند، پیامدهای مخرب فساد و تضاد آن با منافع علم، از جمله اتلاف منابع، کاهش رشد اقتصادی کشورها و کاهش اثربخشی، باعث توجه روزافزون به اهمیت پدیده تقلب و فساد در جوامع مختلف شده است.

موارد مهم در تعریف فساد:

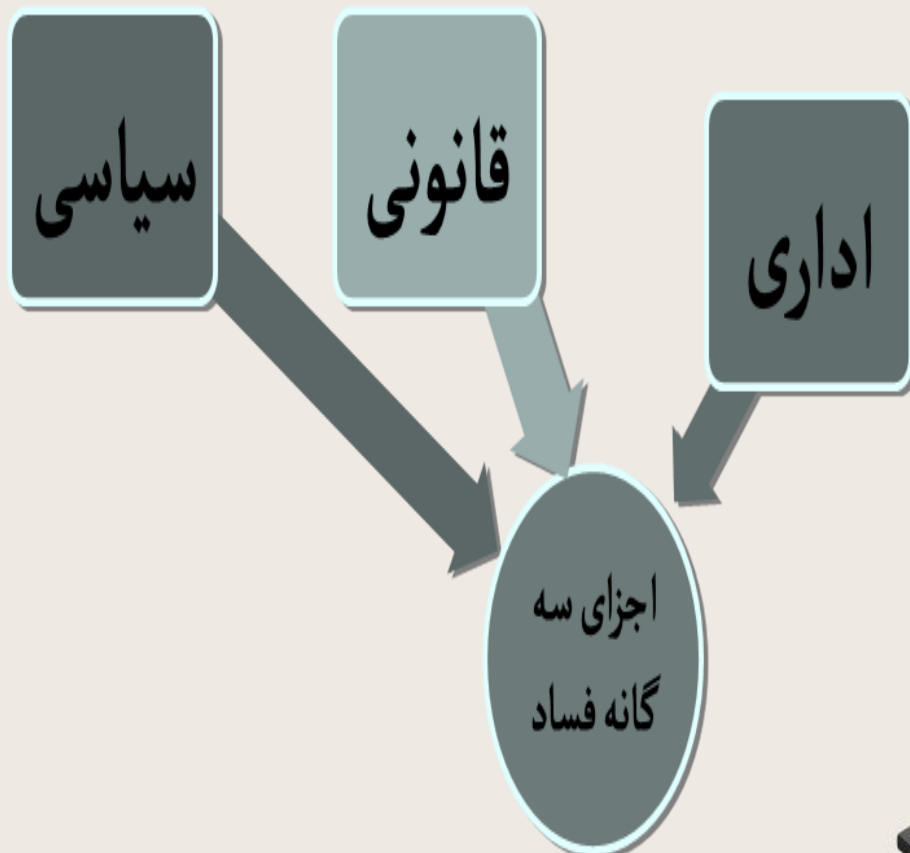
ارتکاب عملی که نشان گر اجرای ناسالم وظیفه یا سوء استفاده از منصب باشد.
داشتن **هدف** برای رسیدن به یک امتیاز خاص
پیشنهاد و یا مطالبه **امتیاز** به صورت مستقیم یا غیرمستقیم
داشتن **نفع** برای کارگزار یا دیگری

مقدمه:

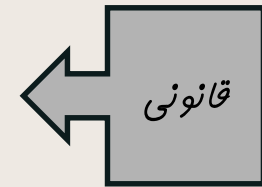
فساد پدیده جهانی شمولی است که نظام اداری هر کشور کم و بیش به آن دچار است، آنچه موجبات نگرانی بیشتر را فراهم می کند، این است که وقتی فساد به یک فرهنگ تبدیل شد دیگر کسی به زشتی و نادرستی کارش نمی اندیشد زیرا از یک طرف می بیند که همه اینطور رفتار می کنند و از طرف دیگر، از او نیز این انتظار را دارند که چنین رفتار کند.

بنا به تعریفی کلی، فساد سیاسی عبارتست از سوء استفاده از قدرت سیاسی در جهت اهداف شخصی و نامشروع اصولاً فساد سیاسی و قدرت همزاد یکدیگرند، یعنی تا زمانی که قدرت وجود نداشته باشد از فساد سیاسی هم اثری نخواهد بود. همانگونه که روسو اعلام می‌دارد: فساد سیاسی نتیجه حتمی کشمکش و تلاش بر سر کسب قدرت است

منظور از فساد قانونی، وضع قوانین تبعیض آمیز به نفع سیاستمداران قدرتمند و طبقات مورد لطف حکومت است. برای مثال قوانینی که بدون هیچگونه توجیه اقتصادی و یا اجتماعی انحصار خرید، فروش یا تولید یک محصول را به یک فرد یا گروه از افراد اختصاص می دهند، نمونه هایی از این نوع فساد است.

اداری

تعریف فساد اداری

فساد اداری عبارت از اقدامی است که شاغل یا شاغلین در بخش دولتی با انجام آن به کشور، سازمان و مردم خسارت مادی و معنوی وارد نموده و سبب خدشه دار شدن اعتماد مردم نسبت به سازمان و در نهایت دولت میشود.

بانك جهاني و سازمان شفافيت بين الملل

فساد اداري عبارتست از استفاده از قدرت عمومي براي كسب منافع خصوصي

در انجام وظیفه، نه برای اعمال خوب و نه برای اعمال بد، نه برای انجام کاری و نه برای خودداری از انجام امری نباید تفرقه گرفت. هرکس برای انجام وظیفه تفرقه بگیرد باید محکوم به اعدام شود

مفهوم کلی فساد در نظام اداری :

تعریف گزیده

اقدامات مأموران دولتی که با هدف انتفاع و بهره‌برداری برای خود و یا اشخاص دیگر و یا در قبال دریافت مال برای خود و یا اشخاص دیگر صورت می‌گیرد از طریق:

- نقض، تغییر و تفسیر قوانین، مقررات، ضوابط اداری
- خودداری، کند کاری و یا کوتاهی در انجام وظایف قانونی در قبال ارباب رجوع
- تسهیل و یا تسریع غیرعادی در انجام کار برای اشخاص معین در مقایسه با دیگران
- دادن اطلاعات و آرایه اسناد طبقه‌بندی شده به اشخاص حقیقی یا حقوقی که قانوناً حق دریافت آنها را ندارند.

تفاوت تخلفات اداری و فساد اداری

تخلفات اداری عبارتست از: این که کارکنان یک سازمان در رده‌های مختلف شغلی و مسئولیتی، قوانین و مقررات، آیین‌نامه‌ها، گردش کارها، هنجارها و قواعد کاری را به صورت کلی یا جزئی، عمدی یا غیرعمدی مراعات ننمایند، به طوری که بر اثر آن، فرایند تولید کالاها و یا ارائه خدمات سازمان و نیز اعتبار و حیثیت اجتماعی آن خدشه‌دار شود

فساد اداری حالتی در نظام اداری است که در اثر تخلفات مکرر و مستمر کارکنان و نهادینه شدن تخلف به وجود می‌آید و آن را از کارایی مطلوب و اثربخشی مورد انتظار باز می‌دارد. در واقع تخلفات اداری با تکرار، استمرار و نهادینه شدن، و تأثیرات قابل توجه در نظام اداری به فساد اداری منجر می‌شود.

پاسخگویی و شفافیت - قدرت پنهانکار + انحصار = فساد

$$a = b - c - p(s + qf) - v$$

(b) ارزش نقدی مورد انتظار

(c) هزینه مستقیم پرداختی بابت فساد

(p) احتمال کشف

(S) هزینه اجتماعی کشف (از دست دادن اعتبار

اجتماعی)

(q) احتمال کشف که منجر به اقدامات کیفری می شود.

(f) هزینه مجازات (بیکاری یا جریمه یا حبس احتمالی)

(v) ارزش نسبت داده شده به سلامت یا وجدان یا

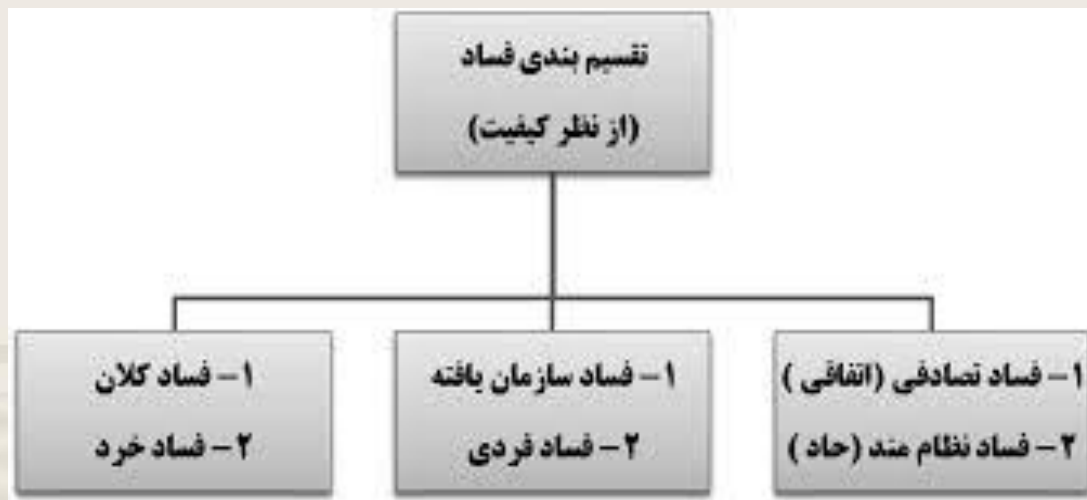
شرافت فردی

(ارزش فرد یا قیمت فرد)

لطمه فساد اداری به منافع عمومی

برخی صاحب نظران، **فساد اداری** را آن دسته از فعالیت های کارکنان و مسئولان دولت می دانند که اولاً به **منافع عمومی** لطمه بزند و ثانیاً هدف از انجام آن، رساندن **فایده به عامل** (کارمند اقدام کننده) یا به شخص ثالثی باشد که عاملی را برای این اقدام اجیر کرده است.

روند گسترش فساد اداری :

حکومت ها و دولت ها، از قرن ها پیش با مشکل سوء استفاده کارکنان و کارگزاران دولتی روبه رو بوده اند و در متون باستانی نیز اشارات متعددی به این پدیده شده است که نشان می دهد، حکومت ها همیشه نگران سوء استفاده شخصی **صاحب منصبان** و **کارگزاران دولتی** از موقعیت و امتیاز شغلی خود بوده اند. مسئولیت ها و اختیاراتی که طبق قانون به همه کارمندان دولت تفویض می شود، زمینه مساعدی را برای **سوء استفاده** تعدادی فراهم می کند.

روند گسترش فساد اداری :

هزینه های اضافی متعددی که جرایمی نظیر اختلاس، ارتشا و جعل که جرایم جدیدی نیستند به جامعه و دولت تحمیل می کنند، باعث شده که کارشناسان علوم سیاسی، اجتماعی و اقتصادی در دهه های اخیر به پدیده تخلفات اداری و ابداع روش های موثر و کم هزینه برای مقابله با آن توجه نشان دهند.

تقسیم بندی فساد از نظر موضوع:

– فساد مالی

– سوء استفاده از موقعیت

– فساد در تصمیم گیری

– جعل اسناد و مدارک و ارائه

گزارشهای کذب

انواع فساد اداری

فساد تعمدي

فساد تصادفي

فساد تصادفی (اتفاقی) :

درجه شیوع فساد در میان جوامع مختلف متفاوت است و از درجه کم و استثنا تا درجه بسیار رایج و قاعده مند تغییر می کند. اگر فساد کم باشد به آسانی قابل کشف، مجازات و نابودی است. اما وقتی فساد در جامعه بسیار رایج شود و به شکل قاعده مند درآمد، احتمال کشف و مجازات، کاهش و انگیزه های فساد افزایش می یابد، زیرا بر خلاف حالت اتفاقی، طرفین تمایلی به گزارش کردن خلاف ندارند.

فساد تصادفی (اتفاقی) :

هر جا که فساد قاعده مند شده باشد، نهادهای، قوانین و ضوابط رفتاری، با الگوهای غارتگری دیوان سالاران و کارگزاران دولتی تطابق می یابند. در این حالت رشوه نیز می تواند باعث کند شدن رسیدگی به پرونده ها (و کاهش احتمال مجازات) شود.

فساد سازمان یافته :

در نظام اداری که فساد سازمان یافته دارد، سرمایه گذاران می دانند به چه کسی رشوه دهند و چه چیزی در قبال رشوه به دست آورند و اطمینان دارند که مجوزهای لازم را برای بنگاه های خود می گیرند.

فساد سازمان یافته :

فساد سازمان یافته، هنگامی اتفاق می افتد که وجه (رشوه) مورد نیاز و دریافت کننده، به خوبی مشخص است و پرداخت وجه تضمین می کند که سفارش خواسته شده، اجرا شود.

فساد سازمان یافته :

برخی چنین استدلال می کنند که فساد سازمان یافته، ضرر کم تری دارد، چون در چنین ساختاری، یک مدیر یا رئیس سازمان فاسد، سهم کاملاً معینی از سود بنگاه را طلب می کند و نفع او در موفقیت آن بنگاه است.

فساد سازمان یافته:

فساد سامانه ای، یعنی فسادی فراگیر، سازمان یافته و گسترده در کلیه سطوح مختلف دولت که ماموران دولتی و کارمندان، هر دو، به نحوی یکسان تقریباً در تمام دستگاه های دولتی در آن مشارکت دارند.

فساد سازمان یافته :

فساد سامانه ای، در واقع پدیده ای سیاسی است، یعنی کسانی که در مواضع قدرت هستند، برای انتقال **منافع و عواید نامشروع** به خود و وابستگان از موقعیت اداری و دولتی استفاده می کنند.

فساد سازمان یافته:

این مدیران و کارمندان فاسد با بسط وظایف دولت در زمینه های مختلف مالی، اداری، تصدی گری و ... و نیز با حذف یا تضعیف رقابت در صدد برخواهند آمد که جریان منافع و عواید نامشروع را از طریق **مجاری رسمی** به نفع خود گسترش دهند.

انواع فساد اداری

فساد فردی

فساد گروهی

انواع فساد اداری

فساد خرد

فساد جمعی

فساد کلان

فساد کلان، فساد خرد :

فساد در سطح کلان با فساد در سطح خرد کاملاً متفاوت است به گونه ای که فساد رؤسای سازمان ها، وزیران و کارمندان عالی رتبه را فساد کلان و فساد کارمندان جزء، مثل افراد پلیس و ماموران گمرک را فساد خرد می گویند. کنترل فساد کلان، مقدم بر فساد خرد است. زیرا، بدون کنترل فساد کلان، امیدی به حل مشکل فساد خرد نیست.

فساد کلان، فساد خرد:

فساد کلان، فسادی است که توسط افراد و مقامات رده بالای اداری، به صورت بانندی و با ارقام قابل توجه صورت می گیرد. مرتکبان این نوع فساد، جزو گروه **مجرمان یقه سفید** و از صاحبان زر و زور هستند و با آن که زیان ها و خسارات غیر قابل جبرانی بر پیکر جامعه وارد می سازند، کم تر تحت تعقیب دستگاه عدالت کیفری قرار می گیرند. این گروه با برخورداری از «**توان توجیه**» یا «**حمایت**» یا «**امکان فرار**» اصولاً مصون از تعقیب می مانند.

انواع فساد اداری

فساد اداری خاکستری

فساد اداری
سیاه

فساد اداری سفید

کاري که از نظر توده‌ها و نخبگان سياسي منفور است و عامل آن بايد تنبيه شود .
براي مثال مي توان از دريافت رشوه براي نادیده گرفتن معيارهاي ايمني در احداث
مسکن نام برد.

فساد اداری
خاکستری:

کاري که از نظر اکثر نخبگان منفور است ، اما توده‌هاي مردم در مورد آن بي تفاوتند . مثلاً کوتاهي کارمندان در اجراي قوانيني که در بين مردم از محبوبيت چندانى برخوردار نيستند و کسي غير از نخبگان سياسي به مفيد بودن آنها معتقد نيست .

کاري که ظاهراً مخالف قانون است ، اما اکثر اعضاي جامعه (نخبگان سياسي و اکثر مردم عادي) آن را آنقدر مضر و با اهميت نمي دانند که خواستار تنبيه عامل آن باشند. براي مثال ، چشم پوشي از موارد نقض مقرراتي که در اثر تغييرات اجتماعي و فرهنگي ، ضرورت خود را از دست داده اند.

فساد خرد و کلان:

و فساد کارمندان جزء ، مثل افراد
پلیس و مأموران گمرک را فساد
خرد می گویند

فساد دولت مردان ، وزرا
و کارمندان عالی رتبه را فساد
کلان

وجه اشتراک اغلب تعاریف ارائه شده درباره
فساد اداری را می توان رشوه و سوء استفاده
از موقعیت های شغلی برای نفع شخصی
دانست

کنترل فساد کلان ، مقدم بر فساد خرد است ؛ زیرا بدون کنترل فساد کلان ، امیدی به حل مشکل فساد خرد نیست. فساد کلان ، فساد است که توسط مقامات رده بالایی اداری به صورت گروهی ، شبکه ای با مبالغ قابل توجه صورت می گیرد. مرتکبان این نوع فساد ، جزء گروه مجرمان ” یقه سفید“ و از صاحبان زر و زور هستند و با آنکه زیان ها و خسارات غیرقابل جبرانی بر پیکر اجتماع وارد می سازند ، کمتر تحت تعقیب و مجازات دستگاه عدالت قرار می گیرند. این گروه با برخورداری از ”توان توجیه“ یا ”حمایت“ یا ”امکان فرار“ اصولاً مصون از تعقیب میمانند.

پیامدهای فساد اداری نیز در قالب معضلاتی مثل اختلاس، کلاهبرداری یا پارتی بازی، بی عدالتی، باج خواهی، ایجاد نارضایتی برای ذی نفعان، سرقت اموال و دارایی های سازمان، فروش اطلاعات محرمانه و مواردی از این قبیل پدیدار می گردد

شرایط اساسی برای ظهور فساد اداری:

الف) تمایل: تمایل به ارتکاب تخلف در ذهن عامل آن قرار دارد. تمایل می‌تواند ناشی از عوامل متعددی باشد. اینکه این عوامل از درون فرد نشأت بگیرد یا از محیط، چندان تفاوتی در نتیجه به وجود نمی‌آورد.

ب) فرصت: برای مبادرت به فساد اداری باید علاوه بر تمایل، فرصت مناسب نیز وجود داشته باشد. چنین فرصتی ممکن است در پی طراحی و تدابیر بلندمدت پیش بیاید و یا ناشی از تصادف باشد. چنانچه تمایل و فرصت اقدام به فساد وجود داشته باشد فساد متولد خواهد شد و در صورت مهیا بودن سایر شرایط رشد خواهد کرد.

عوامل موثر در زمینه سازی برای فساد اداری:

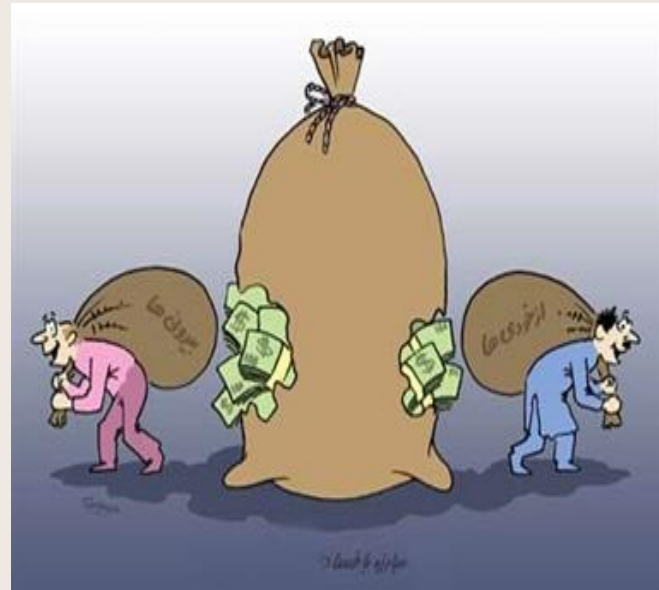

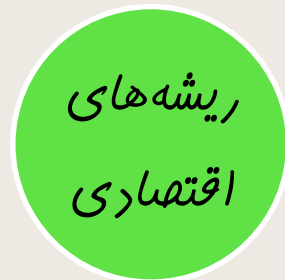
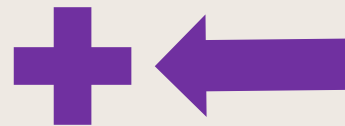
- ✓ کمی پایبندی افراد به موازین شرعی
- ✓ ضعف ارزش محوری در جامعه
- ✓ کاهش مسئولیت پذیری و وجدان کاری
- ✓ وضعیت نامناسب اقتصادی
- ✓ فقر فرهنگی

عوامل موثر در زمینه سازی برای فساد اداری:

- ✓ کاستی های قوانین از لحاظ تدوین و ضمانت اجرا
- ✓ ضعف سیستم های کنترلی
- ✓ عدم عدالت مهوری در بخش پرداختها
- ✓ غیر منصفانه بودن روشهای تنبیه و تشویق
- ✓ ساختار نامناسب سازمانهای اجرایی
- ✓ فزونی سهم دولتی نسبت به بخش خصوصی

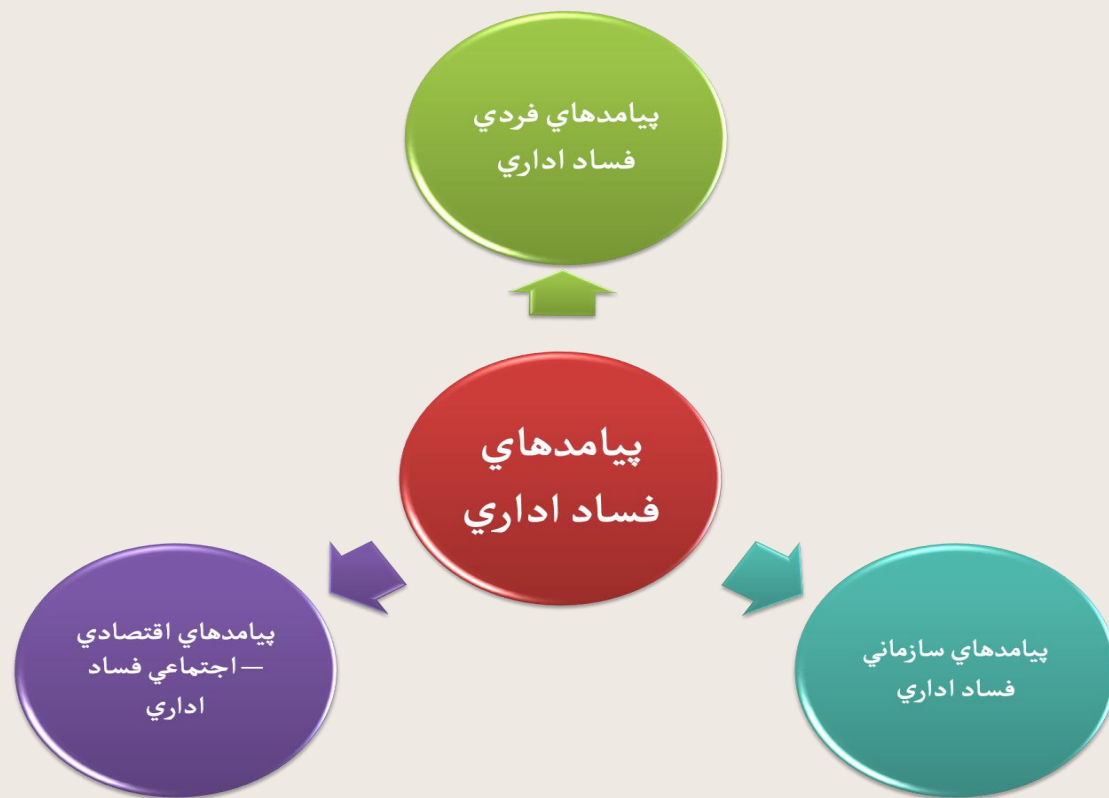

الف) ریشه‌های فرهنگی و اجتماعی؛ شاید مهمترین عوامل فساد، مسایل فرهنگی و عقیدتی باشد. فرهنگ عمومی جامعه، ارزشها و هنجارهای ماکم بر افراد و اجتماع و عقاید و باورهای مردم نقش مصوری در این زمینه دارد. مادی‌گرایی، فردی‌گرایی، مصرف‌زدگی، کاهش قبح تفریبات در سازمان و جامعه و مهمتر از همه ضعف ایمان و وجدان کاری از مهمترین ریشه‌های فرهنگی و اجتماعی فساد اداری هستند.

ریشه‌های اصلی فساد اداری:

ب) ریشه‌های اقتصادی: عدم ثبات اقتصادی، تورم لگام گسیخته، رکود، کاهش درآمدها و قدرت خرید مردم، عدم عدالت اقتصادی و اجتماعی، توزیع نامناسب امکانات و تسهیلات در جامعه و امثال این موارد از عمده‌ترین ریشه‌های اقتصادی فساد اداری به شمار می‌آیند.

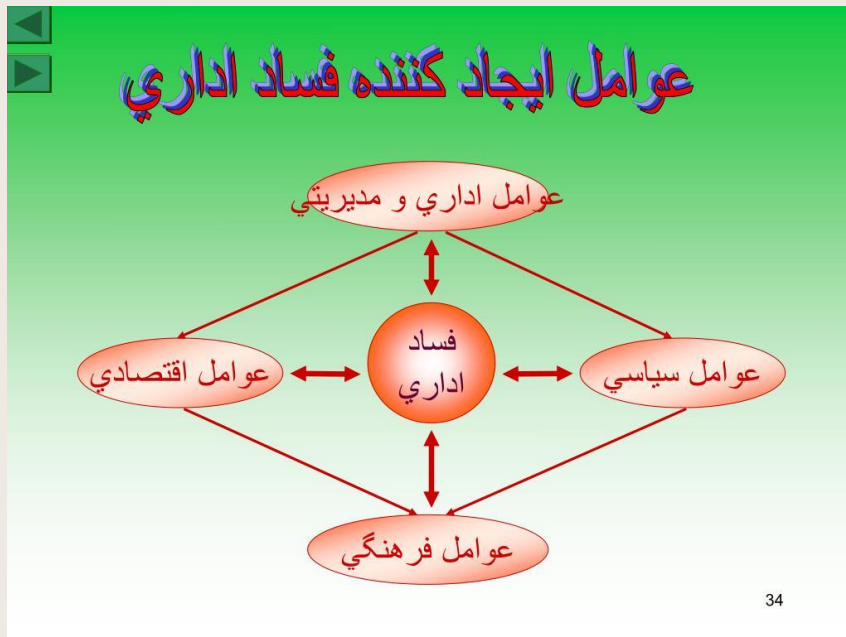

پیامدهای فساد اداری نیز در قالب معضلات و ناهنجاری هایی مثل
سواستفاده از موقعیت های شغلی، ارتشاء و اختلاس، کلاهبرداری، پارتی
بازی، بی عدالتی، باج خواهی، ایجاد نارضایتی برای ارباب رجوع (ذینفع ها)،
سرقت اموال و دارایی سازمان، فروش اطلاعات محرمانه سازمان به دیگران
و نظایر آن به صورت فردی، گروهی و سازمان یافته پدیدار می گردد.

عوامل ایجاد کننده فساد اداری :

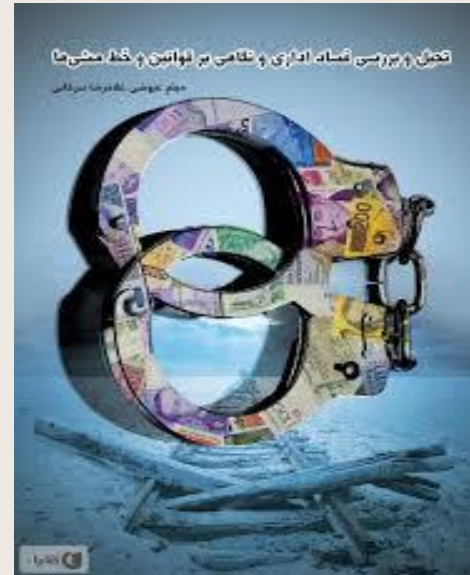

- ✓ محدودیت های تجاری
- ✓ سوبسیدهای / یارانه / دولتی
- ✓ کنترل های قیمت
- ✓ چند نرخ بودن ارز و برنامه های تخصیص ارز
- ✓ حقوق و دستمزد پایین

عوامل ایجاد کننده فساد اداری :

- ✓ موهبت های منابع طبیعی
- ✓ عوامل جامعه شناختی فساد اداری
- ✓ اختلاف فاحش میان سطح درآمد کارمندان با سایر شهروندان
- ✓ روابط خویشاوندی
- ✓ عدم حساسیت جامعه به معیارهای اخلاقی

دیدگاه منفی

فساد اداری از طریق فساد استخدامی و ورود منابع انسانی که فاقد شایستگی هستند، کارایی نظام اداری را در بلندمدت کاهش می‌دهد. فساد رشد اقتصادی را کند می‌کند زیرا انگیزه سرمایه‌گذاری را چه برای سرمایه‌گذاران داخلی و چه برای سرمایه‌گذاران خارجی کاهش می‌دهد. فساد از درجه مشروعیت و اثر بخشی دولتها می‌کاهد، ثبات و امنیت جوامع را به خطر می‌اندازد و ارزشهای دموکراسی و اخلاقیات را مخدوش می‌سازد و از این طریق مانع توسعه سیاسی و اجتماعی جامعه می‌شود

دیدگاه‌های مثبت و منفی پیرامون فساد اداری

دیدگاه مثبت

با توجه به پایین بودن حقوق و مزایا در بخش عمومی ، فساد اداری امکاناتی در اختیار کارکنان متخصص قرار می‌دهد تا بتواند به ادامه همکاری با سازمان ترغیب شوند. با انتقال درآمدها به قشرهای آسیب‌پذیر (کارمندان) به برقراری نوعی عدالت اجتماعی زیرزمینی یاری می‌رساند.

اقداماتي که تقاضاي شهروندان را براي خدمات

آمیخته با فساد اداري کاهش مي دهد:

1. مقررات زدائي

2. بالا بردن سطح آگاهيهاي عمومي

مفاهيم اساسي در مبارزه با فساد اداري

پاسخگویی (ACCOUNTABILITY)

مراد از پاسخگویی
مسئولیت پذیری و
گزارش دهی دستگاه ها پیرامون
عملکرد و وظایفی که مورد
غفلت واقع شده می باشد.
• پاسخگویی در برگیرنده
گزارش دهی عملکرد است.
• پاسخگویی یعنی شهروند
مداري

شفافيت (Transparency)

منظور از شفافيت ، افزايش آگاهي مردم از تصميمات و ساز و کارهاي داخلي دولت است. بدین معني که افراد از سياستها و اقدامات دولت آگاهي و در هنگام بروز مشکلات يا داشتن شکايات از اینکه به کجا مراجعه کنند اطلاع کافي داشته باشند. براي ايجاد رابطه مطلوب بين دولت و مردم و تحقق هدف فوق رعايت اصول (حق آگاه شدن) و (آزادي اطلاعات) ضروري است.

مفاهيم اساسي در مبارزه با فساد اداري

سلامت و يكپارگي (Integrity)

عبارتست از استفاده از قدرت عمومي براي منفعت عمومي. اين عنصر، محور برجسته مبارزه با فساد است. مفهوم سلامت، پيشنهاد كننده شيوه‌هاي مثبت و فعال است و بر مبناي آن در واقع قبل از اينكه به دنبال طرح‌هايي براي مبارزه با فساد باشيم، بهتر است در مسير سلامت نظام اداري جامعه حركت كنيم و گروه‌ها و بخش‌هاي مختلف براي پيش‌گيري و مبارزه با شكل‌گيري فساد را گرد آوريم.

عوامل موثر در بروز فساد اداری

در نظام اداری کنونی ، انتصاب و اختصاص پست های سازمانی بر مبنای رفیق بازی و یارشوه ، به صورت امری عادی درآمد و تبانی بین افراد ، سیاستمداران و عوامل بوروکراسی اداری برای عبور از فیلترهای نظام اداری ، يك جریان پذیرفته شده است که نتیجه آن ، بروز فساد به ویژه در سطح کلان جامعه بوده است.

علل فرهنگی و
محیطی

عوامل موثر در بروز فساد اداری

در تمام کشورها به ویژه کشورهای توسعه یافته، برای پست های اداری و سازمانی، شرایط امر از معرفی می گردد که انتصاب و انتصاب افراد بر مبنای آن شرایط صورت میگیرد. در مقتوای شرایط امر از موقعیت های اداری و دولتی، بخشی به ویژگی های شفصیتی مدیر اقتصادااا داده شده است.

علل شفصیتی

عوامل موثر در بروز فساد اداری

علت آن نیز به اهمیت و نقش ویژگیهای شفصیتی مدیران در رفتارهای سازمانی بر می گردد که از خود نشان میدهند. چنانچه بر مبنای رفیق بازی یا رشوه، فردی برای پستی انتصاب شده است که شرایط آن را نداشته، در این جا بروز فساد، اجتناب ناپذیر است.

علل شفصیتی

عوامل موثر در بروز فساد اداری

یکی از واقعیت های نظام اداری کنونی این است که واحدهای اداری معمولاً با تعداد زیادی از قوانین و مقررات غیرواقعی و یا غیرضروری مواجه هستند و ابهامات موجود در رویه های اداری و استانداردهای جاری کار، امکان هرگونه تصمیم و اقدامات خودسرانه را به کارگزاران آنها می دهند.

علل اداری و
سازمانی

عوامل موثر در بروز فساد اداری

به علاوه، فرایندهای پیچیده و پندلایه امور اداری نیز عامل تشویق مراجعان به پیشنهاد
رشوه برای تسریع کار هستند. از طرفی، کمی حقوق کارکنان بخش خدمات اجتماعی هم
دلیل کاهش تدریجی مقاومت و عادت بعدی آنان به قبول این پیشنهادات است.

علل اداری و
سازمانی

روشهای مبارزه با فساد اداری:

✓ اصلاح ساختار نظام اداری
✓ مقررات زدایی و خصوصی سازی

✓ ارتقای باورهای اخلاقی
✓ پاکسازی جمعی در نظام اداری

روشهای مبارزه با فساد اداری:

✓ ارزیابی مستمر روش های انجام کار
ادارات دولتی

✓ نظارت بر ثروت و سطح زندگی
کارمندان دولت

✓ تشکیل سازمان های دائمی برای
مبارزه با فساد اداری

✓ آموزش مدیران دولتی در رابطه با
فساد اداری

د اداری فساد پر ضد د مبارزی افغانی شبکه
شبکه افغانی مبارزه علیه فساد اداری
Afghan Anti-Corruption Network

راهکارهای مبارزه با فساد اداری:

کاستن از حجم قوانین و ساده و شفاف

سازی آنها

شایسته سالاری در عزل و نصب ها

اصل قرار گرفتن خدمت به مشتریان

در دستگاههای دولتی

راهکارهای سازمانی:

راهکارهای مبارزه با فساد اداری:

- ② مشارکت کارکنان در اداره امور
- ② ملزم ساختن دستگاههای دولتی به پاسفیلویی به افکار عمومی
- ② برگزاری دوره های آموزشی مقابله با فساد اداری

راهکارهای سازمانی:

راهکارهای فرهنگی و اجتماعی:

ترویج فرهنگ وظیفه شناسی و وجدان کاری

آگاه ساختن مردم به قوانین، مقررات و حقوق

شهروندی

راهکارهای سیاسی:

④ تقویت نهادهای نظارتی جامعه مدنی مثل

مطبوعات، احزاب و سازمانهای غیر دولتی

④ تقویت دموکراسی در جامعه

④ تقویت استقلال دستگاه قضایی

راهکارهای اقتصادی:

② اصلاح نظام پرداخت حقوق کارکنان دولت و متناسب کردن آن با سطح تورم و هزینه ها

② متناسب نمودن پرداخت ها با عملکرد

② حذف انحصارات اقتصادی

نوآوری در پیشگیری از فساد اداری:

طرح **میثاق سلامت** به عنوان پیشنهادی نوآورانه در زمینه پیشگیری از فساد اداری است که این طرح رشد فرهنگ عمومی جامعه/و فرهنگ سازمانی به عنوان پدیده ای که متاثر از فرهنگ عمومی جامعه است/ را موردنظر قرار میدهد.

میثاق سلامت به عنوان توافقی بین دولت/ ارائه دهنده خدمات/ و ملت/ مراجعه کننده به دولت/ است به طوری که ملت رشوه ندهد دولت نیز رشوه نگیرد

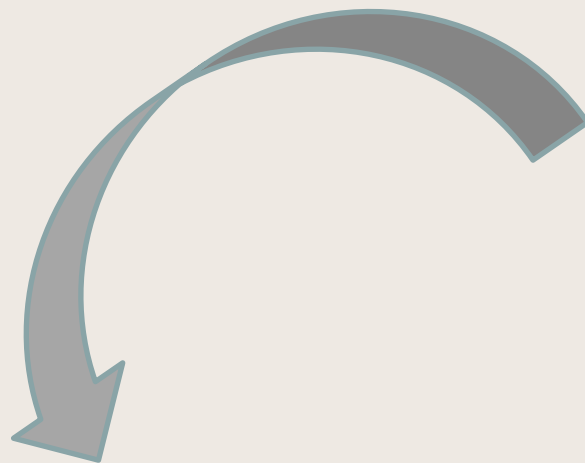
هدف نهایی برنامه میثاق سلامت ، حذف فساد از ارتباطات اداری و خدماتی میان ارباب رجوع و کارمندان و کاهش هزینه های سیاسی اقتصادی و اجتماعی ناشی از فساد است.

مبارزه با فساد اداری و نگاهی به این روند در ایران :

مبارزه موفق با فساد که درواقع بخشی از تلاش برای اداره موثر و کارآمد جامعه است در دو سطح قابل بیان است :

سطح اول
سطح دوم

سطح اول:

مفاسدی است که اکثرا با نخبگان سیاسی مرتبط بوده و کارمندان عالی رتبه و مقامات ارشد دولتها با آن درگیر هستند. برای شناخت علل ظهور، رشد یا کاهش فساد در طول زمان آگاهی از برخی از جنبه های محیط سیستمی در جوامع ضروری است.

سطح دوم

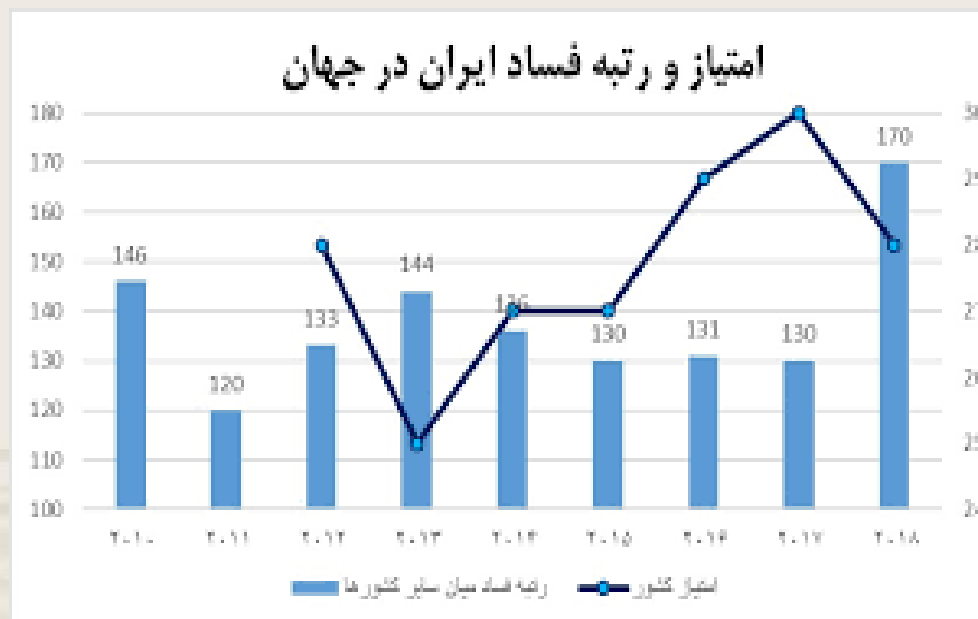
یعنی فساد میان کارمندان رده پایین که اساساً در سطح و ابعاد کوچکتر صورت میگیرد، به وجود ساختار هویتی یا پنداره سازمانی وابسته است و میتواند با تقویت سرمایه اجتماعی سازمانی تقویت شود.

فساد اداری معضلی چالش برانگیز در جوامع است که در زمینه مبارزه با آن **رویکردهای انضباطی-اجتماعی و پیشگیرانه** مطرح است. در این میان توجه به رویکردهای پیشگیرانه میتواند هزینه های اجتماعی ، سیاسی و اقتصادی مبارزه به فساد را کاهش دهد و تبعات کمتری را متوجه دولتها نماید. فرهنگ به عنوان مهمترین عامل در رویکرد پیشگیرانه میتواند نقش مؤثر و تعیین کننده ای را از نظر سلامت اداری ایفا نماید

در **نظام اداری ایران**، مقررات و برنامه های متعددی برای مبارزه با فساد اداری وضع و طراحی شده که اغلب نه تنها مؤثر نبوده است بلکه منجر به کاغذ بازی و تعدد مراحل اداری برای انجام کوچکترین کارها شده و هزینه های اضافی را بر مردم و دولت ها تحمیل کرده است.

دلایل عدم موفقیت برنامه های مبارزه با فساد اداری در ایران:

✓ تلاشهای صورت گرفته از سوی دولت و دستگاههای
نظارتی، نظامند نبوده است. بدین معنی که با تغییر دولتها محتوای
برنامه ها برای مبارزه با فساد تغییر کرده و برنامه ها انسجام خود
را برای دستیابی به هدف ها از دست داده اند

دلایل عدم موفقیت برنامه های مبارزه با فساد اداری در ایران:

✓ برنامه های صورت گرفته از سوی دولتها غالباً بر روی تنبیه و مجازات متخلفان متمرکز بوده، بجای آن که بر پیشگیری از بروز فساد تاکید داشته باشد

دلایل عدم موفقیت برنامه های مبارزه با فساد اداری در ایران:

✓ در برنامه انجام شده توسط دولتها توجه به سلامت اجتماعی کارکنان سازمانها و بهبود فرهنگ سازمانی به عنوان مهم ترین عامل تقویت کننده هویت سازمانی کمتر مورد توجه قرار گرفته است.

فرهنگ سازمانی به عنوان پدیده ای که نقش گرفته از سیاست ها و رویکردهای مدیران رده بالای سازمانی است از جمله عواملی است که نقش مهمی در پیشگیری از بروز فساد در ادارات و سازمان ها دارد. صاحب نظران نسبت فرهنگ سازمانی به سازمان را، مثل نسبت شخصیت به فرد می دانند که نقش مهمی در شکل گیری رفتار فردی و سازمانی دارد.

